

Landskapsbildsanalys

Rya bergtäkt

Sweco Sverige AB	556767-9849
Uppdrag	N/A
Uppdragsnummer	N/A
Kund	N/A
Upprättad av	Sweco, Maria Hennius och Ann-Sofie Johansson
Datum	2023-12-05
Dokumentreferens	Landskapsbildsanalys Rya_231205

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	4
1.1	Verksamhetsområdet	5
1.2	Syfte.....	6
1.3	Metod	6
1.4	Avgränsning.....	6
2	Landskapsbilden idag	7
2.1	Övergripande landskapsbeskrivning	7
2.2	Landskapsbild.....	8
2.3	Värden med koppling till landskapsbilden.....	11
2.4	Pågående förändringsprocesser	12
3	Fotomontage	13
3.1	Hembygdsgården Ingeborrarp	14
3.2	Rya kyrkoruin.....	15
3.3	Skånsberg	16
3.4	Gamla E4 (väg 1838)	16
3.5	Golfklubben Woodlands Country Club.....	18
4	Avslutande analys och slutsatser.....	19

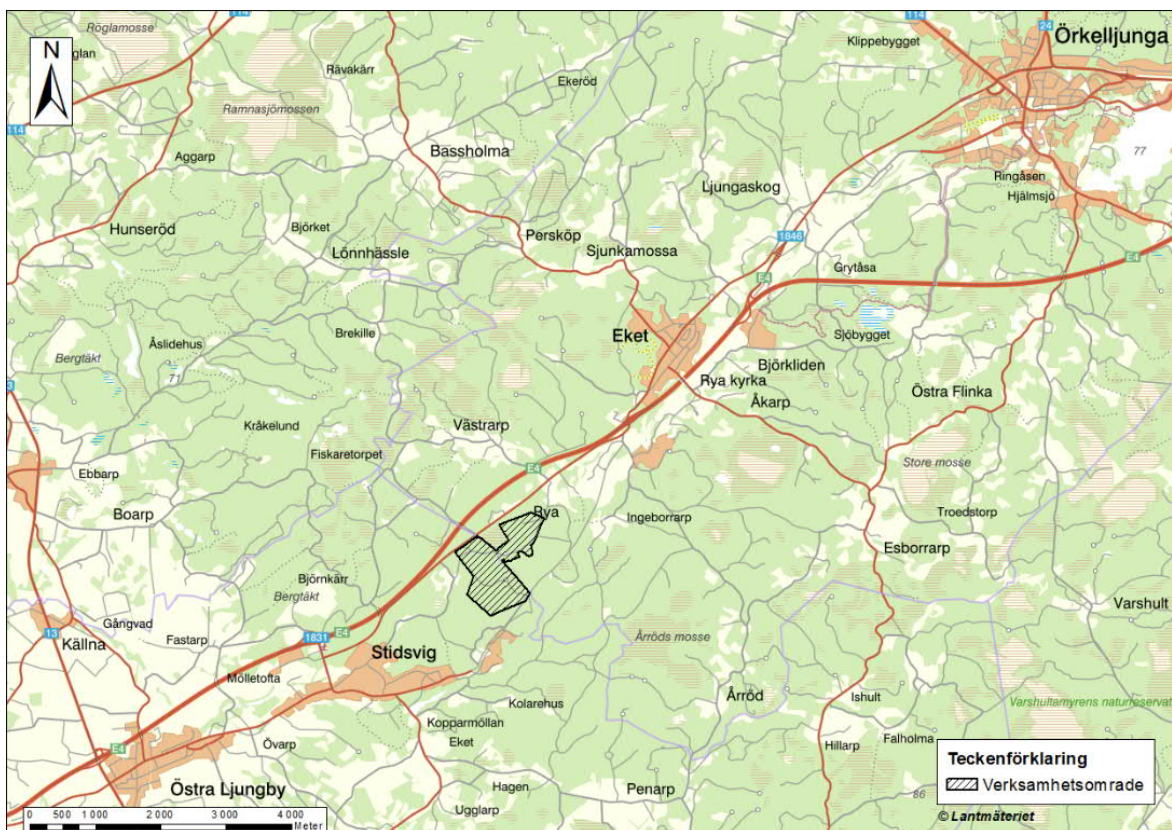

1 Inledning

NCC Industry AB (nedan benämnt "NCC" eller "bolaget") är ett av de ledande byggföretagen i Norden. Bolagets industriverksamhet utvinner stenmaterial i egna täkter som används både vid asfaltproduktion och som insatsmaterial i bygg- och anläggningsprojekt.

Det finns ett stort behov av lokalt producerat material hos bygg- och anläggningsbranschen i södra Sverige, inte minst i Skåne. Mot denna bakgrund planerar bolaget att etablera en ny täktverksamhet inom fastigheterna Bjärsgård 3:39 i Klippans kommun samt Rya 2:5 och Rya 2:14 i Örkejljunga kommun (Figur 1). Material från den nya täkten avses användas till främst asfalt och betong. Täktverksamheten avses kombineras med återvinning av vissa typer av avfall (främst massor av olika slag), asfalttillverkning samt deponering av inert avfall.

Denna landskapsbildsanalys är en bilaga till miljökonsekvensbeskrivning för Rya bergtäkt. I miljökonsekvensbeskrivningen finns mer detaljerad information om den planerade anläggningen och andra miljöförutsättningar.

Figur 1. Översiktsskarta

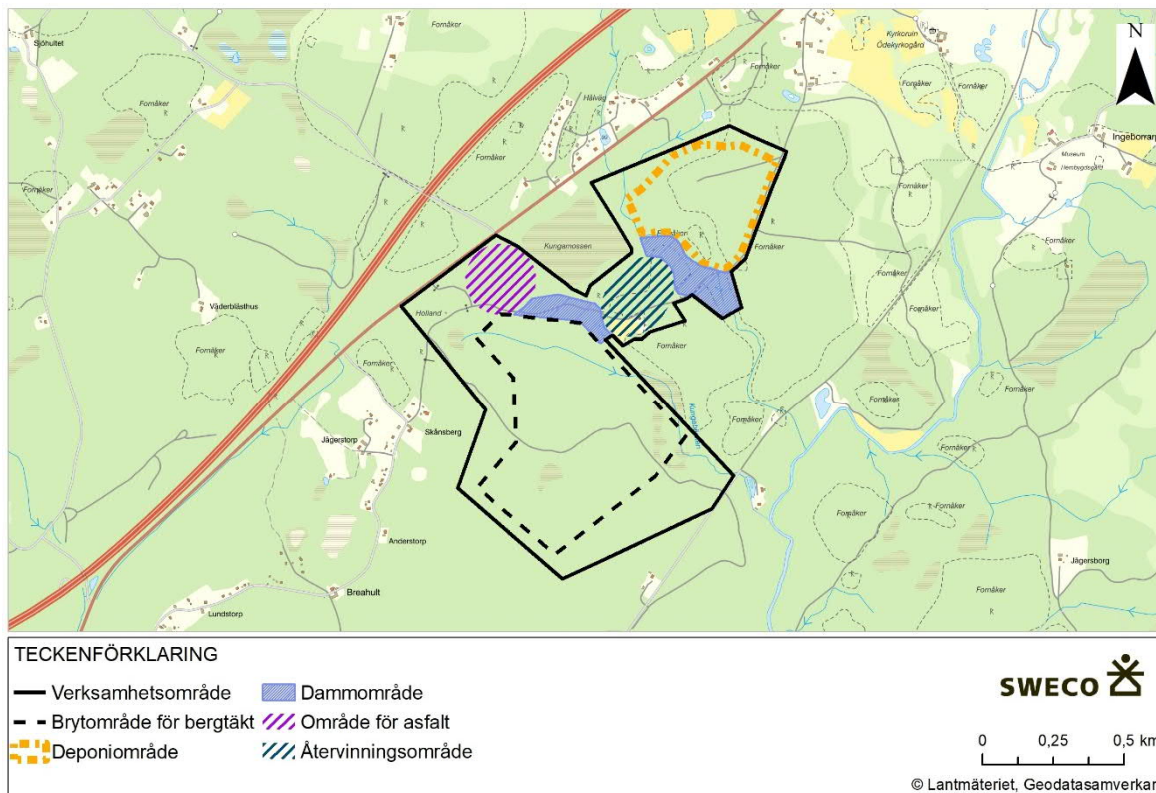
1.1 Verksamhetsområdet

Den planerade verksamheten är belägen strax söder om väg E4, mellan Åstorp och Örkelljunga. Verksamhetsområdet är beläget nordost om samhället Stidsvig på fastigheten Bjärsgård 3:39, Klippans kommun samt Rya 2:5 och Rya 2:14, Örkelljunga kommun.

Verksamhetsområdet (Figur 2) utgör det totala område inom vilket de olika delarna av verksamheten ska bedrivas. *Brytområdet* utgör det område där bolaget kommer att bryta berg och morän. De delar av verksamhetsområdet som inte utgör brytområde, används för övriga planerade verksamhetsdelar (deponering av inert avfall, återvinning, asfalttillverkning). Delar av verksamhetsområdet kommer även att användas för vägar, upplag, uppställning av maskiner, bullervallar, vattenhantering med mera. Verksamhetsområdet är ca 105 hektar varav brytområdet utgör ca 36 hektar.

Markytan inom verksamhetsområdet och dess närmaste omgivning sluttar åt sydost. Den befintliga markytan inom brytområdet ligger på nivåer mellan ca 65 m ö.h. nere i sydost och upp till ca 110 m ö.h. inom vissa höjddartier. Brytningen av berg avses göras till som lägst nivån 50 m ö.h.

Verksamhetsområdet är väl tilltaget för att göra det möjligt att anlägga bullervallar som minimerar ljudstörningar till omgivningen och även minskar insynen.

Figur 2. Verksamhetsområdet och dess olika delar.

1.2 Syfte

Syftet med landskapsbildsanalysen är att beskriva hur landskapsbilden påverkas av den planerade anläggningen. Analysen syftar till att beskriva vilken förändring den planerade anläggningen medför för landskapets upplevelsevärden så som utblickar, landskapets skala, känsliga miljöer och närhet till bostäder.

1.3 Metod

Landskapsbildsanalysen utförs med utgångspunkt i landskapskonventionens definition av landskap - ”ett område som det uppfattas av människor och vars karaktär är resultatet av påverkan av och samspel mellan naturliga och mänskliga faktorer”.

Analysen baseras på metoden Landscape character assessment (landskapskaraktärsanalys) men i en förenklad form med fokus på landskapets upplevelsevärden och naturgeografi.

Fotomontage har tagits fram för att visa hur den planerade anläggningen kan komma att synas från olika platser i landskapet. I ett fotomontage läggs den planerade anläggningen in digitalt i ett fotografi från en bestämd punkt för att visa hur anläggningen kan komma att synas därifrån i landskapet.

Fotopunkterna är valda för att vara representativa, allmänna platser där människor rör sig och/eller kan känna igen sig.

1.4 Avgränsning

Landskapsbildsanalysen avgränsas geografiskt i huvudsak till verksamhetsområdet och dess närområde. Fokus för analysen ligger på hur verksamhetsområdet upplevs från omgivande landskap.

2 Landskapsbilden idag

I detta kapitel beskrivs landskapet idag, dels på en övergripande generell nivå, dels med fokus på landskapsbilden inom verksamhetsområdet. Även om upplevelsen av landskapet till stor del är subjektiv finns vissa allmängiltiga begrepp för att beskriva landskapsbilden såsom variationsrikedom, skala, struktur, siktlinjer, fysiska element, barriärer och rumslighet. Även topografi, markanvändning och olika naturtyper påverkar landskapsbilden i ett område. Upplevelsen av landskapet kan vara olika för den som bor och verkar i ett landskap jämfört med den som är på besök eller för den som bara passerar igenom det eller betraktar det på avstånd.

2.1 Övergripande landskapsbeskrivning

Verksamhetsområdet ligger mellan väg E4 i nordväst och vattendraget Pinnån i sydost. Platsen för det planerade verksamhetsområdet utgör i dagsläget ett till stor del skogsbeväxt, relativt höglänt och svårtillgängligt område med i huvudsak odlad granskog. Det finns även inslag av blandskog. Omgivningarna kring verksamhetsområdet består av omväxlande skogspartier och småbruten mark. Markytan inom verksamhetsområdet och dess närmaste omgivning sluttar åt sydost med en höjdskillnad mellan de högsta och lägsta delarna på ungefär 45 meter.

Mellan den del av verksamhetsområdet som omfattar brytområde, återvinning och asfalttillverkning och den del som omfattar deponiområdet ligger en mosse benämnd Kungamossen. Vintertid är mossen sjöliknande och täckt av vatten. Enligt Skogsstyrelsens databas ”Skogens pärlor” utgör Kungamossen en sumpskog, som nyttjats som torvtäkt och som präglas av stark lokal påverkan och störning.

Även omgivningen till verksamhetsområdet utgörs främst av skogsmark med stor andel produktionsskog. Mot nordöst finns öppna ängs- och hagmarker kring Rya kyrkoruin och Ingeborrarp hembygdsgård. Även golfbanan Woodlands Country Club finns nordöst om verksamhetsområdet i ett mosaikartat landskap.

Nordväst om området, mellan gamla E4an och E4an, finns bostadsbebyggelse omgiven av öppen tomtmark. Sydväst om verksamhetsområdet finns ett område med sommarhus vid Skånsberg.

Avståndet från brytområdet till väg 1838 (gamla E4an) är drygt 150 meter och till väg E4 ca 350 meter. Närmaste industri återfinns ca 300 meter från planerat brytområde och ca 2 km västerut finns täktverksamheten vid Mölletofta.

E4 utgör riksintresse för kommunikationer. Inga ytterligare riksintressen finns i närheten av verksamhetsområdet. Vare sig riksintresset för kommunikationer eller strandskyddet för Pinnån bedöms påverkas av verksamheten.

2.2 Landskapsbild

Nedan redovisas ett antal foton (Figur 3–Figur 7) från verksamhetsområdet som ger en bild av landskapet, dess rumslighet, skala, sevärdheter och siktlinjer.

Landskapet domineras av skog med inslag av gran och olika typer av lövträd. Det finns en variation mellan tät skog, glesare skogspartier och öppnare landskapsrum med bland annat ängsvegetation. Vegetationen fungerar som rumsskapande element och bidrar till att skapa varierande landskapsrum i olika storlekar. Vissa områden har en ung och relativt låg granskog medan andra områden har större uppväxta träd och vilket ger en helt annan skala och karaktär.

Bäckarna och vägarna som löper genom området bidrar till att siktlinjer skapas genom landskapet. I vissa områden står träden glest placerade vilket ger god genomsikt, medan det på andra ställen finns ett tätt buskskikt som skymmer sikten och bidrar till att en barriärliknande effekt uppnås.

Figur 3. Bäck som rinner vid det planerade deponiområdet. Vy mot dammområde (mot söder).

Figur 4. Väg mot närmaste bostad ramas in av produktionsskog. Vy mot söder i närheten av verksamhetsområdets ytterkant i väster.

Figur 5. Backen i deponins nordöstra hörn har en blandskogskaraktär med inslag av mossbeklädda stenar. En stenvägg syns under löv och mossor.

Figur 6. Gamla stenmurar kantar grusvägen som slingrar sig fram i relativt öppet skogslandskap. Utmed denna vägsträcka har landskapet en ålderdomlig karaktär. Vy mot öster, från det planerade återvinningsområdet.

Figur 7. Väg mot väster i den norra delen av deponin ramas in av granskog. Spår av avverkning syns längs vägen.

2.3 Värden med koppling till landskapsbilden

Den västligaste delen av verksamhetsområdet ingår i ett större område som pekats ut som tätortsnära natur i den gällande översiktsplanen för Klippans kommun. Obehöriga kommer inte att ha tillträde till verksamhetsområdet och området kommer alltså inte längre att kunna nyttjas för friluftsliv. Däremot är det tänkbart att verksamhetsområdet, i likhet med andra täkter, kan bli ett lokalt landmärke för förbipasserande.

Nordost om verksamhetsområdet finns ett område som omfattas av kulturmiljöprogram och benämns *Rya–Ingeborrarp*. Motivet till att området omfattas av kulturmiljöprogram är, enligt information på Länsstyrelsen Skånes hemsida, att området är ett karaktäristiskt odlingslandskap med välbevarad bebyggelse och att det hyser en kyrkoruin, Rya kyrkoruin (Figur 8).

Figur 8. Rya kyrkoruin, en sevärdhet belägen i ett öppet skogslandskap nordost om verksamhetsområdet.

Öster om verksamhetsområdet ligger Ingeborrarps hembygdsgård (Figur 9).

Verksamhetsområdet berörs av enstaka registrerade fornlämningsobjekt samt fornlämningar i form av fornåkrar och hägnadssystem.

I de närmaste omgivningarna finns en golfbana, Woodlands Country Club, nordost om verksamhetsområdet. Landskapsbild och naturupplevelse bedöms vara aspekter som kan vara viktiga för dem som söker sig till golfbanan.

Figur 9. Hembydsgården belägen öster om verksamhetsområdet vid Ingeborrarp. Hembydsgården omges av ett öppet skogslandskap.

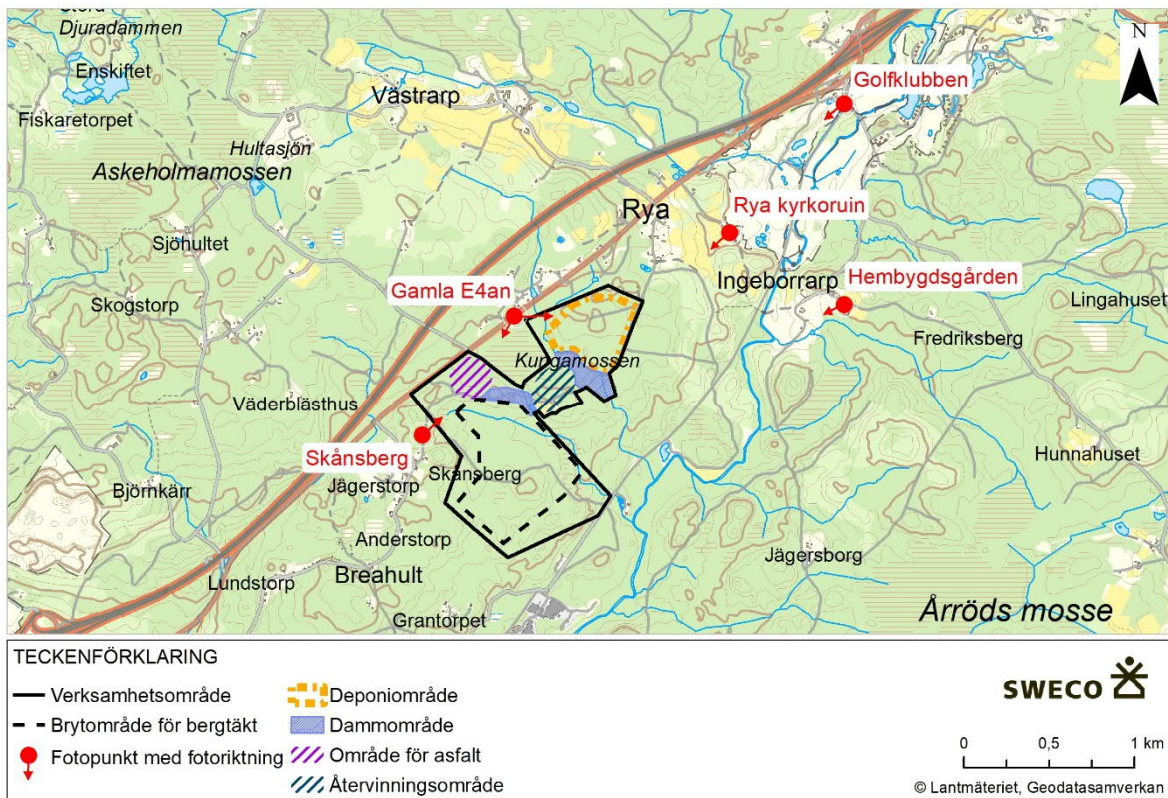
2.4 Pågående förändringsprocesser

Landskapet är påverkat av skogsbruk. Skogsbruket ger ett landskap med omväxlande hyggen och skogsområden med jämngamla träd i rader. Det ger en långsam variation och förändring av landskapet över tid. Siktlinjer och utblickar varierar när skog avverkas och nyplantering sker. Skogsstyrelsens karttjänst för skogliga grunddata visar på stora områden med ung skog och för de områden där skogen är äldre och högre finns avverkningsanmälan.

3 Fotomontage

Nedan följer en kort beskrivning av fotopunkterna (Figur 10) och hur utblickarna från dessa platser påverkas av anläggningen.

Figur 10. Fotopunkter med fotoriktning.

3.1 Hembygdsgården Ingeborrarp

Landskapet kring Ingeborrarp är ett svagt böljande småbrutet, lantligt landskap med ålderdomlig karaktär. Betes- och hagmarker med enstaka stora träd och enbuskar ramar in av blandlövsskog. På vissa öppna ytor syns tuvor av växter som kräver fukt vilket tolkas som att marken svämmas över ibland.

Fotopunkten ligger lågt i landskapet medan anläggningen är placerad högre i topografin. Anläggningen döljs av skogen (Figur 11) och kommer inte vara synlig så länge den uppvuxna skogen finns kvar (därför är anläggningen inte synlig i fotomontaget). Detta är produktionsskog som kan komma att avverkas vilket gör landskapet mer öppet under en period. Dock är det flera olika skiften med skog mellan fotopunkten och anläggningen och bedömningen är att landskapet aldrig kommer att vara helt fritt från skog och med fri sikt. För att ytterligare minska risken för fri sikt mot anläggningen bör en trädridå sparas alternativt planteras längs deponiområdets östra kant.

Figur 11. Fotomontage från hembygdsgården. Anläggningen döljs av skogen.

3.2 Rya kyrkoruin

Landskapet kring Rya kyrkoruin är svagt ondulerande, ängs- och hagmarker avgränsas av stengärdesgårdar. Lövträdsvegetation i form av bland annat ek och lönn förekommer och marken är delvis tuvig och ser ut att svämmas över ibland. Ruinen, som ligger på en höjd omgärdad av vegetation, ger platsen en särpräglad karaktär.

Fotopunkten ligger lågt i landskapet medan anläggningen är placerad högre i topografien. Anläggningen döljs av skogen (Figur 12) och kommer inte vara synlig så länge den uppvuxna skogen finns kvar. I detta läge är det i stor utsträckning blandskog som döljer anläggningen och inte en utpräglad produktionsskog.

Figur 12. Fotomontage från Rya kyrkoruin. Anläggningen döljs av skogen.

3.3 Skånsberg

I Skånsberg finns sommarhusbebyggelse av äldre karaktär. Omgivningen närmast bebyggelsen består av bokskog med små öppna områden av kulturmark mot norr. Lite längre från bebyggelsen växer lärkträd innan produktionsskog tar vid.

Fotopunkten ligger topografiskt högre än den planerade anläggningen. Anläggningsområdet ligger bortom ett böljande skogsområde (Figur 13) och kommer inte att vara synlig från Skånsberg. Dock begränsas möjligheten att röra sig genom den omgivande skogen och naturupplevelsen påverkas.

Figur 13. Fotomontage från Skånsberg. Anläggningen döljs av skog och topografi.

3.4 Gamla E4 (väg 1838)

Landskapet längs gamla E4an karaktäriseras av sammanhängande skog. Vägen ligger på sträckan förbi verksamhetsområdet relativt högt jämfört med omgivande mark. Den nya anläggningen kommer att ligga sydost om vägen, i ett område som idag präglas av produktionsskog. Mitt i området, längs vägen, ligger Kungamossen. Ett område med bebyggelse finns nordväst om vägen, i höjd med deponiområdet. Här är landskapet lite mer öppet kring husen, men husen är tydligt avskärmade från vägen genom högväxt vegetation.

Fotopunkten ligger på vägen och alltså något högre än omgivande landskap. Två foton är tagna från samma plats, ett mot sydväst och asfaltsverket (Figur 14) och ett mot öster och deponikullen (Figur 15).

Figur 14. Fotomontage mot sydväst från gamla E4. Asfaltsverket sticker upp bakom vegetationsridån.

Asfaltsverket (ca 40 meter högt) kommer att bli delvis synligt när man färdas längs gamla E4an. Ju mer vegetation som sparas mellan vägen och verksamhetsområdet desto mindre synlig och dominant blir byggnaden. En vegetationsridå mellan vägen och asfaltsverket bör säkerställas.

Figur 15. Fotomontage mot öster från gamla E4. Deponiområdet skymtar bakom vegetationsridån.

Deponiområdet beräknas ha en sluthöjd på ca 10 meter över befintlig mark. Deponin kommer till stor del att döljas av vegetation och endast bli delvis synlig när man färdas längs gamla E4. Då deponin inte sticker upp ovanför omgivande skog blir påverkan på landskapets skala och struktur liten. Ju mer vegetation som sparas mellan vägen och verksamhetsområdet desto mindre synlig blir deponikullen. En vegetationsridå mellan vägen och deponin bör säkerställas.

3.5 Golfklubben Woodlands Country Club

Landskapet vid golfklubben karaktäriseras av en stiliserad natur/parkupplevelse med anlagda, kortklippta gräsmattor. Smala utblickar skapas mellan mindre höjder och trädgångar som delar upp området och skapar rumslighet på golfgreenen.

Fotopunkten är placerad i riktning mot en distinkt höjd vid Rya kyrkoruin. Fotopunkten ligger lägre i landskapet än den planerade anläggningen. Från denna vy kommer den planerade anläggningen inte att vara synlig (Figur 16). Bedömning är dock att det kan finnas andra vyer på golfbana som kommer att få deponikullen i fonden, dock på långt avstånd och inte tydligt urskiljbar.

Figur 16. Fotomontage från golfbanan. Anläggningen döljs av skog och topografi.

4 Avslutande analys och slutsatser

Inom det planerade verksamhetsområdet kommer skogen att avverkas, topografin förändras och landskapet förändras från ett naturpräglat landskap till ett landskap med industriell karaktär. Detta innebär att påverkan på landskapsbilden *inom* och i *omedelbar närhet till* verksamhetsområdet blir stor.

Betraktad på avstånd blir påverkan betydligt mindre då anläggningen kommer att döljas av omkringliggande skog och topografiska variationer. Dock begränsas möjligheten till naturupplevelser i området då marken tas i anspråk. För den som vill promenera genom skogen påverkas både rörelsemönster och upplevelsen av landskapsbilden.

Anläggningen ligger i ett område som till stor del präglas av produktionsskog. Då skog avverkas kan anläggningen under perioder vara mer synlig innan skogen vuxit upp igen.

Ljusbilden i området kommer att förändras då anläggningen troligen kommer att ha viss belysning påslagen även under dygnets mörka timmar.

Asfaltsverket kommer med sina ca 40 meter att bli den högsta delen inom verksamhetsområdet. Det kommer att sticka upp ovanför trädtopparna och vara synligt från vissa platser. Det kommer delvis stå i kontrast till omgivande landskaps skala, men det kommer inte att dominera landskapsbilden. Asfaltsverket kan komma att bli ett nytt landmärke för dem som vistas i området och beroende på utformning, färgsättning och eventuell belysning kan det bli mer eller mindre framträdande.

Deponin kommer inte att synas ovanför trädtopparna och påverkar inte landskapets skala och karaktär sett på avstånd. Det är bara inom och i den allra närmaste omgivningen kring verksamhetsområdet som deponins storlek tydligt upplevs. När deponeringen avslutats kan deponins slänter besås och på så sätt anpassas till omgivande landskap. Det nuvarande landskapet har topografiska variationer och därför görs bedömningen att deponikullen kommer att smälta in och inte dominera landskapsbilden.

Verksamhetsområdet kommer till stor del att döljas av vegetation och den varierade topografin. Sammantaget bedöms påverkan på landskapsbilden bli liten.